

PROGRAM FÖR

SOCIAL HÅLLBARHET

Antagen av Kommunfullmäktige 2023-11-14

STYRANDE DOKUMENT

Dokumenttitel	Program för social hållbarhet
Diarienummer	KK23/482
Kategori av styrdokument	Aktiverande
Fastställd av	Kommunfullmäktige
Beslutsdatum	2023-11-14
Giltighetstid	Styrdokumentet gäller tills vidare.
Omfattar	Programmet omfattar kommunfullmäktige samt alla nämnder och verksamheter i Nyköpings kommun.
Dokumentansvarig	Kommunledningskansliet
Uppföljning	<p>Programmet följs upp i sin helhet årligen genom en planeringsförsättning utifrån de nyckeltal som finns kopplat till programmets olika verksamhetsområden.</p> <p>Vid inledning av ny mandatperiod ska samordnare, på uppdrag av kommunfullmäktige, se över om styrdokumentet är aktuellt.</p>

KATEGORIER AV STYRDOKUMENT

Organiserande	Förklarar, tydliggör och reglerar kommunens roll- och ansvarsfördelning samt vem som har rätt att fatta beslut.
Normerande	Beskriver kommunens förhållningssätt i en viss fråga eller ger direktiv för hur något ska utföras och syftar till att styra beteenden utifrån en gemensam värdegrund.
Aktiverande	Beskriver vad kommunen vill förändra eller uppnå inom specifika områden och syftar till att ge ett uppdrag att handla på ett visst sätt.
Reglerande	Anger villkoren för kommunal service och vilka krav kommunen ställer på de som lever, verkar och vistas i Nyköping.

INNEHÅLL

1	HÅLLBAR UTVECKLING	1
1.1	Hållbarhetsdimensionerna.....	1
1.2	Agenda 2030 i styrning och ledning	2
1.3	Vad är social hållbarhet?	3
1.4	Målen för socialt hållbar utveckling	4
1.5	Social hållbarhet i Nyköpings kommun.....	4
2	VERKSAMHETSOMRÅDEN	6
2.1	För alla barn och ungas trygga och goda uppväxtvillkor	7
2.2	Jämställd kommun	8
2.3	Motverka segregation och främja integration för ett Nyköping	10
2.4	God och jämlik hälsa i livets alla skeden	13
2.5	En tillgänglig kommun för allas delaktighet	16
2.6	Nationella minoriteters rättigheter	17
2.7	Hbtqi-personers rättigheter	18
3	VAD ÄR ETT PROGRAM?	19
4	ÄNDRINGSHISTORIK	20

1 HÅLLBAR UTVECKLING

Agenda 2030 antogs av världens regeringar med målet att till år 2030 utrota fattigdom och hunger, förverkliga de mänskliga rättigheterna för alla, uppnå jämställdhet och egenmakt för alla kvinnor och flickor samt hantera klimatförändringarna och säkerställa ett varaktigt skydd för planeten och dess naturresurser.

Agenda 2030 inbegriper 17 globala mål och 169 delmål som tillsammans syftar till att skapa anständiga och hållbara levnadsvillkor för alla världens människor. De globala målen är odelbara. Det betyder att inget mål kan nås utan framgång inom ett annat. Ett stort ansvar ligger därför på Sveriges kommuner att göra de globala målen relevanta också utifrån lokala förutsättningar och behov.

1.1 Hållbarhetsdimensionerna

De globala målen grupperas in i tre dimensioner för hållbar utveckling: den ekologiska, den ekonomiska och den sociala. Dimensionerna ramar i sin tur in övergripande verksamhetsområden samtidigt som gränssnitten tydliggör den inneboende odelbarheten sinsemellan.

Det tydliggörs genom att dimensionerna har tre olika syften;

- Miljön är **villkoret!** Planetens resurser sätter ramarna och är ett icke förhandlingsbart villkor för övrig utveckling.
- Ekonomisk tillväxt är en **motor** för att uppnå en ekologiskt och socialt hållbar samhällsutveckling utan att begränsa vår möjlighet till innovation och välstånd.
- **Målet** är ett samhälle med god livskvalitet utan osakligt ojämlika livsförutsättningar, i vilket vi uppnår god hälsa, utbildning och ökad jämlikhet.

Ett framgångsrikt hållbarhetsarbete ställer samtidigt krav på en effektiv organisation.

Figur 1: Nyköpings hållbarhetsarbete kan åskådliggöras genom en "måltårta". Den visar hur de globala målen fördelas mellan kommunens hållbarhetsprogram. De globala målen är odelbara och berörs olika mycket i respektive program. Målen fördelas utifrån vilket program som har störst bäring på respektive mål utifrån rådighet dvs kopplas till kommunens ansvars- och verksamhetsområden.

1.2 Agenda 2030 i styrning och ledning

För att möjliggöra ett ändamålsenligt och effektivt arbete har Nyköpings kommun inkluderat hållbarhetsdimensionerna i ordinarie planerings- och uppföljningsarbete genom strategiska styrdokument i form av program samt etablerat motsvarande målområden som målsätts och följs upp i vår styrkedja. De globala målen har däri sorterats in under respektive dimension utifrån aktuellt kunskapsläge och kommunens behov och förutsättningar.

Program för effektiv organisation beskriver Nyköpings kommuns riktning och förhållningssätt till ett lokalt genomförande av agenda 2030.

1.3 Vad är social hållbarhet?

När människor lämnas utanför samhällsutvecklingen innebär det inte bara risker i förhållande till deras mänskliga rättigheter utan också sociala och ekonomiska risker i form av bortslösad mänsklig och produktiv potential och ökad risk för ohälsa. Ekonomisk tillväxt påverkas generellt långsammare i samhällen med stora eller växande ojämlikheter avseende livsvillkor och förutsättningar. Ett ojämlikt samhälle kan också generera ökade sociala spänningar och politisk oro.

Social hållbarhet tar därför utgångspunkt i samhället och ett arbete för jämlika villkor och förutsättningar för alla människor att leva ett bra liv. På lokal nivå innebär det ett fokus på den kommunala verksamheten och övrig samhällsverksamhet med påverkan på dessa villkor.

Hur bidrar det till socialt hållbar utveckling? Omotiverade skillnader i människors tillgång till hälsa, delaktighet, inflytande och kompetens kan i hög utsträckning härledas till brister i samhällssystemet. Tillgången villkoras ofta av utsatthet för olika dimensioner av diskriminering till exempel utifrån kön, ålder, bakgrund, funktionsvariation eller geografisk bosättning.

När skillnader i villkor utifrån dessa perspektiv blir för stora på en samhällsnivå, det vill säga när klyftorna är stora eller ökar, minskar som resultat tilliten mellan människor liksom för samhällsfunktioner och institutioner. Det riskerar att leda till en negativ kedjereaktion som till exempel ökad segregation och polarisering.

En socialt hållbar samhällsutveckling på lokal nivå handlar därför om att minska omotiverade skillnader i människors livsförutsättningar och villkor. Det bidrar till ökad social jämlikhet samtidigt som förutsättningarna för ett stabilt och bärkraftigt samhälle främjas långsiktigt. En hållbar samhällsutveckling kan däremot aldrig ske på bekostnad av ekologiska värden och kapital.

1.4 Målen för socialt hållbar utveckling

Program för socialt hållbar utveckling för Nyköpings kommun fokuserar på principen om att inte lämna någon utanför – en princip som genomsyrar hela Agenda 2030, och som förpliktigar varje land att utrota fattigdom i alla dess former, upphöra med diskriminering och minska ojämlikhet och utsatthet som lämnar människor utanför utvecklingen och undergräver individens potential. Detta innebär att vi systematiskt ska sträva efter att nå de individer i samhället som står längst ifrån först, och därigenom minska omotiverade sociala skillnader i livsvillkor och förutsättningar.

Principen grundar sig på internationella åtaganden om mänskliga rättigheter, minskad ojämlikhet och jämställdhet och på nationella rättssystem över hela världen.

De mål i Agenda 2030 som primärt berörs i program för social hållbarhet är:

1.5 Social hållbarhet i Nyköpings kommun

Politisk viljeinriktning

Social hållbarhet handlar om varje invånare i Nyköpings kommun och dennes förutsättningar till en tillfredställande livskvalitet, livsmiljö och förutsättningar till ett gott liv där grundläggande behov är uppfyllda, utan orättfärdiga skillnader. Jämlikhet och självständighet är ledord. Det är vår gemensamma skyldighet att bekämpa alla former av diskriminering och orättvisa som begränsar människor i deras livsval och förutsättningar.

För Nyköpings kommun är nyckeln för det arbetet långsiktighet och verksamhetsövergripande insatser som gemensamt möjliggör individens självständighet – genom fokus på barn och ungas uppväxtvillkor och individens möjlighet till utveckling och självförverkligande genom utbildning och egen försörjning. Som kommun ska vi aktivt skapa möjligheter utifrån individens behov och avlägsna de hinder som begränsar individens förutsättningar till att uppnå självständighet. Genom att motverka segregation, utjämna social orättvisa stärker vi vår förmåga att gemensamt bygga ett hållbart Nyköping. I ett demokratiskt samhälle kan, vill och tar alla ansvar för och bidrar till det gemensamma.

2 VERKSAMHETSOMRÅDEN

Program för social hållbarhet utvecklar Nyköpings kommuns vision och anger ram och riktning för det kommunövergripande arbetet för att främja socialt hållbar utveckling.

Socialt hållbarhetsprogram för Nyköpings kommun omfattar sju verksamhetsområden med underliggande fokusområden. Under respektive verksamhetsområde beskrivs den övergripande politiska viljeinriktningen. I underliggande fokusområden anges vilka områden som kommunen ämnar rikta arbetet till för att nå mål för social hållbarhet.

Genom arbete inom samtliga verksamhetsområden utifrån politisk prioritering och gemensamma mål i budget främjas förutsättningarna för en socialt hållbar utveckling för Nyköpings kommun och ett lokalt genomförande av Agenda 2030.

Nyköpings kommuns verksamhetsområden för social hållbarhet:

- För alla barn och ungas trygga och goda uppväxtvillkor
- Jämställd kommun
- Motverka segregation och främja integration för ett Nyköping
- God och jämlik hälsa i livets alla skeden
- En tillgänglig kommun för allas delaktighet
- Nationella minoriteters rättigheter
- Hbtqi-personers rättigheter

2.1 För alla barn och ungas trygga och goda uppväxtvillkor

Politisk viljeriktning

I Nyköpings kommun ska alla barn och unga ges trygga uppväxtvillkor och förutsättningar för att kunna leva och utvecklas nu och för framtiden. Varje barn har rätt till god utbildning och att utvecklas efter sina egna förutsättningar och behov, oavsett bakgrund och familjens ekonomi. Barnets rättigheter ska i enlighet med konventionen för barnets rättigheter och barnrättslagen respekteras, skyddas, främjas och tillämpas i alla kommunens verksamheter.

2.1.1 Områden

För att uppnå viljeriktning för verksamhetsområdet arbetar Nyköpings kommun inom bland annat följande områden:

Rättighetsbaserat arbete som princip

Nyköpings kommun ska arbeta rättighetsbaserat med utgångspunkt i barnkonventionen. Medarbetare, chefer och förtroendevalda har kunskap om barnkonventionen och vilka krav den ställer på kommunens verksamhet. Vid förändring eller utveckling av verksamhet ska barnets bästa utredas, bedömas och väga tungt. Det avser alla strategiska beslut, åtgärder och utredningar som påverkar barn och unga direkt och indirekt.

Alla barns rätt till utbildning

I Nyköpings kommun ska alla barn och unga ha förutsättningar att tillgodogöra sig utbildning oavsett nivå. Hänsyn tas till barn och ungas individuella behov genom hela skolgången; vad avser till exempel tillgång till olika slag av förskola, behov av modersmålsundervisning eller behov av särskilt stöd eller anpassning utifrån psykiska, fysiska eller socioekonomiska förutsättningar.

Alla barns rätt till skydd och att må bra

Genom systematisk samverkan utgår Nyköpings kommun från barnets behov i centrum för att ge bästa möjliga förutsättningar för alla barn att må bra och ha trygga uppväxtvillkor.

Alla barns rätt till fritid, kultur och vila

Alla barn och unga ska ha möjlighet till en aktiv fritid och kunna delta i kultur- och fritidsaktiviteter på lika villkor och utifrån var och ens förutsättningar. Det främjar en god och jämlik hälsa och delaktighet från tidig ålder.

Rätt till inflytande

I alla frågor som rör barn och unga direkt och indirekt ska möjlighet ges för barnet att lämna sin åsikt och få den beaktad utifrån ålder och mognad.

2.2 Jämställd kommun

Politisk viljeriktning

Nyköpings kommun ska vara jämställd och det ska råda jämlika livsvillkor oavsett om du lever i stad eller på landsbygden. I Nyköpings kommun ska kvinnor och män, flickor och pojkar och icke-binära ha samma makt att forma samhället och sina egna liv.

Den övergripande inriktningen för Nyköpings kommuns jämlikhets- och jämställdhetsarbete är att ingen människa ska begränsas i sina livsval utifrån kön, ålder, bakgrund, funktionsvariation, sexuell läggning, könstillhörighet, eller religiös tillhörighet. Det ska råda jämlika förutsättningar för det goda livet för alla invånare i Nyköpings kommun. Det uppnår vi genom att arbeta systematiskt i alla verksamheter och på alla nivåer för att erbjuda jämlik och jämställda tjänster och medborgarservice och därmed utveckla kommunens verksamhet så att den kan bidra till att uppnå jämlika livsvillkor och jämställdhet i samhället.

2.2.1 Områden

För att uppnå viljeriktning för verksamhetsområdet arbetar Nyköpings kommun inom bland annat följande områden:

Jämställd resursfördelning

Nyköpings kommun ska sträva efter att kommunens resurser fördelas jämställt och att resursfördelningen är kvalitetssäkrad ur jämställdhetsperspektiv. Resurserna fördelas så att de svarar lika väl mot båda könen livsvillkor och behov.

Jämställd medborgarservice och tjänster

Kommunens service och tjänster ska svara lika väl mot alla invånare oavsett kön och säkerställer att hög kvalitet och goda resultat nås för både kvinnor och män, flickor och pojkar och icke-binära. För att uppnå en jämställd verksamhet arbetar Nyköpings kommun utifrån jämställdhetsintegrering som strategi och vägledning för arbetet. Vägledningen syftar till att kommunens medborgarservice och tjänster ska vara jämlika och jämställda genom att planera och följa upp resultat, mäta kvalitet och åtgärda avvikelser utifrån osakliga könsskillnader.

Gott och jämställt bemötande

Kommunens verksamheter ska ge ett likvärdigt gott bemötande till kvinnor och män, flickor, pojkar och icke-binära och bemötandet är kvalitetssäkrat ur jämställdhetsperspektiv. Det betyder att bemötandet håller lika hög kvalitet och leder till goda resultat för både kvinnor och män, flickor och pojkar och icke-binära.

Könsrelaterat våld, våld i nära relationer, prostitution samt hedersrelaterat våld och förtryck ska upphöra

I Nyköpings kommun ska ingen behöva utsättas för våld i nära relation och det råder nolltolerans mot mäns våld mot kvinnor. Enligt barnkonventionen är det en kränkning av barnets rättigheter om barn tvingas bevittna våld i hemmet.

Alla kommuninvånare oavsett ålder och könstillhörighet som direkt eller indirekt utsätts för våld i nära relation, prostitution eller hedersrelaterat våld och förtryck skall erbjudas stöd, hjälp och skydd.

Den som utövar våld i nära relation, hedersrelaterat våld och förtryck eller köper sex skall erbjudas stöd och hjälp att förändra sitt beteende.

Riktningen för Nyköpings kommuns är att arbeta främjande och förebyggande med utgångspunkt i kunskap och evidensbaserade metoder. Det krävs också ett långsiktigt arbete för att gemensamt förändra kulturella och sociala normer som stödjer våld. Målet är att motverka att våldet alls sker.

2.3 Motverka segregation och främja integration för ett Nyköping

Segregation handlar om att människor med olika bakgrunder och egenskaper lever och verkar separerade från varandra, vilket i sin tur leder till att samhället delas upp. Det kan handla om en uppdelning utifrån socioekonomisk status, etnicitet eller demografi.

Integration gäller däremot processen kring nyanlända, samhället och olika gruppers förhållande till samhället. Det kan till exempel handla om att en eller flera individer får möjlighet att komma i sysselsättning, och bidrar till att såväl individen som samhället utvecklas i en positiv riktning.

Nyköpings kommuns arbete för att motverka segregation fokuserar i första hand på den socioekonomiska segregationen, som bäst anses förklara uppkomsten av segregationsmönster i Sverige. Den etniska segregationen hanteras också, men den förklaras främst av socioekonomiska faktorer, därför står även de sistnämnda arenorna i centrum. Ledorden för ett framgångsrikt arbete är: långsiktighet; sektorsövergripande arbetssätt; samverkan och samordning och tidiga och förebyggande insatser.

I Nyköpings kommun har individen ett eget ansvar att integreras. Kommunen skapar möjligheter för integration. Genom fokus på jobb, utbildning och goda svenskkunskaper bidrar kommunen till att minska segregationen, samtidigt som ett mindre segregerat samhälle i sin tur kan underlätta integration.

Politisk viljeinriktning

Arbetet för att minska och motverka segregation och främja integration ska stödja alla invånares lika rättigheter, möjligheter och skyldigheter. Arbetet syftar till att minska klyftorna i samhället och att skapa ett Nyköping som håller ihop.

Alla invånare, oavsett ålder, bakgrund eller livssituation ska ges samma förutsättningar för att kunna leva ett gott liv. För att integrationen i vår kommun ska bli hållbar och bestående krävs det att alla invånares kompetens, kreativitet och arbetskraft tas tillvara och att rusta utsatta personer genom jobb, utbildning och det svenska språket. Det är viktigt att alla känner sig delaktiga och har inflytande i samhället.

Därtill ska varje invånare ges möjlighet att leva upp till sin fulla potential genom trygga och säkra livsvillkor fritt från våld och förtryck. För det krävs ett gemensamt arbete för att förändra kulturella och sociala normer som stödjer våld, hedersrelaterat våld och förtryck.

Genom samverkan och samarbete mellan kommunens verksamheter, näringsliv, civilsamhälle och individen själv kan vi gemensamt se till att Nyköping blir en kommun där alla ges samma möjligheter.

2.3.1 Områden

För att uppnå viljeriktning för verksamhetsområdet arbetar Nyköpings kommun inom bland annat följande områden:

Trygghet och säkerhet

Ökad trygghet och minskad brottslighet i alla områden med särskilt fokus på områden med socioekonomiska utmaningar genom insatser mot bland annat organiserad brottslighet, hedersrelaterat våld och förtryck samt insatser för att främja det brottsförebyggande arbetet.

- Insatser för att förebygga och motverka brottslighet
- Insatser för trygghetsskapande åtgärder
- Insatser för att identifiera, bemöta och hantera hedersrelaterat våld och förtryck

Förskola, skola, utbildning och språk

Alla elever har enligt skollagen rätt till en likvärdig utbildning och ska ges möjligheter att utvecklas så långt som möjligt. Alla utbildningsnivåer - från förskola, grundskola, gymnasium till vuxenutbildning, ska ta hänsyn till individens olika behov och sträva efter att uppväga skillnader i förutsättningar att tillgodogöra sig utbildningen.

Utbildning är nyckel, oavsett om det gäller förskola, grundskola, gymnasium, vuxenutbildning eller språkutbildning. För att kunna förverkliga personliga mål i samhället är all utbildning, teoretisk eller praktisk nödvändig. Utvecklingen i vårt samhälle innebär att utbildning och språkkunskaper har blivit allt viktigare för inträdet på arbetsmarknaden. Språket är vårt främsta redskap för att kommunicera, tänka, lära och få del av viktig information. Att ha tillgång till språket i ett land är nödvändigt för att kunna integreras och verka i ett samhälle där alla invånare möts. Tidiga insatser i uppväxtåren gynnar därmed en positiv utveckling i ett livscykelperspektiv.

- Insatser som bidrar till likvärdiga förutsättningar inför skolstarten
- Insatser som verkar för en allsidig social sammansättning av eleverna i skolan
- Insatser för att höja elevernas resultat och stärka skolans kompensatoriska uppdrag
- Insatser för att skapa möjligheter för vuxna att utbilda, vidareutbilda eller omskola sig för etablering på arbetsmarknaden samt stimulerar ökad andel i egen försörjning
- Insatser som bidrar till en snabbare språkutveckling under SFI

Arbete

Arbete tillgodoser individens behov, motverkar utanförskap, främjar delaktighet i samhället och ger en långsiktig trygghet. Arbete är väsentligt för människans möjlighet till ett gott vardagsliv och utveckling. Att ha arbete innebär en ekonomisk trygghet samt möjlighet till delaktighet, vilket är en förutsättning för ett välfungerande samhälle.

- Insatser för att öka ungas möjligheter till arbete och studier
- Insatser för ökad jämställdhet på arbetsmarknaden
- Insatser för att minska och förebygga långtidsarbetslöshet och verka för fler i egen försörjning
- Insatser för effektivare etablering av nyanlända på arbetsmarknaden
- Insatser för utrikesfödda kvinnor

Fritid och hälsa

Stärka arbetet kring sociala nätverk, samhällets öppenhet för mångfald samt samverka med civilsamhällets aktörer. Att alla får möjligheten att ta del av samhällets kulturliv, idrottsliv, konst, vetenskap och känna social trygghet.

- Insatser för samarbete med föreningsverksamhet
- Insatser för utveckling mötesplatser i olika former
- Insatser för en meningsfull och aktiv fritid för barn och unga i områden med socioekonomiska utmaningar i stad och på landsbygd
- Insatser för ökad föreningstillhörighet hos nyanlända, utrikesfödda och barn till utrikesfödda

Boende

En central fråga för att skapa både trygghet och livskvalitet, på individ- och gruppnivå i samhället är möjligheten till en egen bostad. Möjligheten till en egen bostad är även viktig för att kunna etablera sig. Boendeformer främjar kontakter mellan olika grupper i samhället och underlättar integrationsprocessen.

- Insatser för blandad bebyggelse
- Insatser för förtydligade sociala hållbarhetsperspektiv i samhällsplaneringen
- Insatser för mer effektiv samhällsservice i områden med socioekonomiska utmaningar i stad och på landsbygd.
- Insatser för att underlätta och möjliggöra långsiktiga boendelösningar

2.4 God och jämlik hälsa i livets alla skeden

Folkhälsa är ett uttryck för befolkningens hälsa och hur den är fördelad.

Befolkningens hälsa påverkas av många faktorer som ålder, kön, arv, sociala relationer och livsstil. Livsvillkor i den fysiska och sociala miljön som till exempel möjlighet till delaktighet, trygghet, arbete, utbildning, boende och socioekonomiska förutsättningar spelar också roll.

Hälsans bestämningsfaktorer utgår både från samhällsstrukturen och människors levnadsförhållanden och livsstil som bidrar till hälsa och ohälsa. Därmed kan hälsa hos befolkningen påverkas genom olika typer av samhällsinsatser med utgångspunkt i samverkan över verksamhetsgränser. Kommunens arbete ska bidra till att skapa goda förutsättningar för en god och jämlik hälsa för alla.

Politisk viljeriktning

I Nyköpings kommun ska alla invånare ges möjlighet att må bra, ha en god fysisk och psykisk hälsa och förutsättningar till livskvalitet i livets alla skeden. Att Nyköpings invånare behandlas lika och får vård och omsorg efter behov är en grundförutsättning för jämlik hälsa. En annan förutsättning är att kommunen prioriterar insatser till grupper i samhället där hälsan är som svagast. Nyköpings välfärdsindex visar att hälsoskillnaderna är stora beroende på geografisk bosättning; skillnader som i sin tur i hög grad är villkorade av socioekonomiska skillnader och segregation.

Riktningen är att sträva efter att minska hälsoklyftor i befolkningen och tidiga, förebyggande och hälsofrämjande insatser med fokus på barn och unga.

Nyköpings kommun har beslutat att ställa sig bakom den regionala strategin för ANDTS- förebyggande arbete i Södermanland. Det innebär att Nyköpings kommun ska vara fritt från narkotika, doping och att medicinska och sociala skador orsakade av alkohol, tobak och spel ska minska; särskilt bland unga.

2.4.1 Områden

För att uppnå viljeriktning för verksamhetsområdet arbetar Nyköpings kommun inom bland annat följande områden:

Uppdrag psykisk hälsa och suicidprevention

Nyköpings kommun deltar sedan 2012 i projektet uppdrag psykisk hälsa. Projektet är ett långsiktigt utvecklingsarbete som utgår från en överenskommelse mellan staten och Sveriges kommuner och regioner (SKR). Det handlar om att främja hälsa och erbjuda insatser som främjar psykisk hälsa och i längden, social hållbarhet.

Arbetet bedrivs utifrån fem fokusområden:

- Förebyggande och hälsofrämjande arbete
- Tillgängliga och tidiga insatser
- Enskilda delaktigheter och rättigheter
- Utsatta grupper
- Ledning, styrning och organisation

Barn och ungas hälsa och utveckling i fokus

Alla barn och unga i Nyköpings kommun har rätt till trygga uppväxtvillkor, att må bra och att utvecklas utifrån egna förutsättningar. För det arbetet krävs en tydlig inriktning på tidiga och förebyggande insatser, kunskap om barn och ungas skilda livsvillkor och förutsättningar i hälsa och att arbetet bedrivs i nära samverkan mellan social omsorg, utbildning och elevhälsa med barnets bästa i centrum. Utvecklande och stimulerande miljöer genom en aktiv och meningsfull fritid främjar barns hälsa och utveckling. Fokus på förutsättningar för barn och unga i socioekonomiskt utsatta områden kan bidra till att jämna ut villkoren så att hushållens ekonomi inte begränsar möjligheten till en aktiv fritid för barn och unga.

Äldres möjlighet till bästa möjliga hälsa ska främjas

Kommunens äldre känner sig trygga i kommunens verksamheter och har möjlighet att påverka sin vardag då möjlighet till delaktighet och hälsa hänger nära samman. Kommunen som service- och tjänsteleverantör ska främja äldres hälsa och goda livsvillkor med utgångspunkt i kunskap om individens behov och förutsättningar. I samhälls- och stadsplaneringen tas hänsyn till äldres villkor och förutsättningar för en god och jämlik hälsa med utgångspunkt i individens möjlighet till självständighet, delaktighet och aktivitet.

Samhällsplanering och utveckling för en jämlik hälsa

Alla invånare i Nyköpings kommun ska ha förutsättningar till goda livsvillkor oavsett kön, bakgrund eller boplats. Det förutsätter en jämlik hälsa och att omotiverade skillnader i ohälsa ska minskas. När staden, tätorten och landsbygden planeras och utvecklas, sker det med vetskap om demografiska skillnader i hälsa, och möjligheter att minska omotiverade skillnader i hälsa ska prioriteras. I den fysiska planeringen ska särskild hänsyn tas till barn, unga och äldres möjlighet till rörelse, fysisk aktivitet och meningsfull fritid.

Trygga invånare i livets alla skeden

Upplevd trygghet är en förutsättning för hälsa och välmående. Nyköpings kommun ska vara trygg att leva, bo, verka, arbeta och besöka. Det innebär att Nyköpings kommun verkar för att skapa trygga bostadsområden, närmiljöer och offentliga miljöer för alla invånare oavsett ålder. Brukare och omsorgstagare upplever sig trygga i kommunens verksamheter och skolmiljön upplevs trygg för elever och personal.

Förebyggande och motverkande ANDTS-arbete

Arbetet ska riktas till tidig upptäckt, tidiga insatser med fokus på barn, unga, föräldrar och unga vuxna. Kvinnor, män och ickebinära med missbruk eller beroende ska utifrån sina förutsättningar och behov ha ökad tillgänglighet till vård och stöd av god kvalitet.

En samordnad alkohol- och tobakstillsyn ska bidra till att tillgång till alkohol, narkotika, dopningsmedel och tobak minskar. De som utvecklar skadligt bruk, missbruk eller beroende av alkohol, narkotika, dopningsmedel eller tobak ska successivt minska genom att kommunens arbetssätt präglas av en nära samverkan mellan ANDTS - och brottsförebyggande arbete.

Genom att skola och föreningsliv arbetar för att vara fritt från alkohol, narkotika, dopningsmedel och tobak minskar antalet barn och unga som börjar använda alkohol, narkotika, dopningsmedel och tobak.

2.5 En tillgänglig kommun för allas delaktighet

Politisk viljeriktning

Nyköping ska vara en tillgänglig och socialt sammanhållen kommun utan osakliga skillnader mellan stad, tätort och landsbygd. Genom goda möjligheter till boende och sysselsättning ges invånarna grundförutsättningar för en god livskvalitet.

Tillgänglighet handlar om att forma ett samhälle där alla behövs och alla kan delta på lika villkor. Strävansmålet är delaktighet för kommunens invånare i alla delar av det politiska, sociala, ekonomiska och kulturella livet. Så skapar vi ett starkare, tryggare och socialt sammanhållet Nyköping.

2.5.1 Områden

För att uppnå viljeriktning för verksamhetsområdet arbetar Nyköpings kommun inom bland annat följande områden:

En tillgänglig och nära kommun

Information som kommuniceras från kommunen ska vara lättläst och tillgänglig för alla. Alla invånare oavsett förutsättningar eller funktionsvariation upplever att de får ett gott bemötande i kontakt med kommunens verksamheter.

Fysisk tillgänglighet och bostad

Det ska vara lätt att använda samt ta sig till och från kommunens verksamheter och tjänster oavsett funktionsvariation. Alla invånare oavsett ålder, förutsättningar eller funktionsvariation har tillgång till en bostad och erbjuds stöd efter behov.

Utbildning och sysselsättning

Alla invånare oavsett funktionsvariation får de resurser de behöver för att ges möjlighet och förutsättningar att genomföra den utbildning som kommunen erbjuder oavsett utbildningsnivå. Alla invånare ska ges goda möjligheter till en meningsfull sysselsättning.

Samhällsplanering för en tillgänglig och socialt sammanhållen kommun

Kommunen ska planeras och utvecklas för ett Nyköping. Alla invånare ska ha förutsättningar till bra livsvillkor oavsett val av boplats och känna stolthet för vår gemensamma kommun. Det innebär att omotiverade skillnader i geografiska, fysiska och demografiska förutsättningar för en god livskvalitet ska jämnas ut och minska. När staden, tätorten och landsbygden planeras och utvecklas, sker det med vetskap om geografiska, fysiska och demografiska skillnader.

Möjligheter att jämna ut omotiverade skillnader och knyta samman kommunen till ett Nyköping ska prioriteras.

Kultur, fritid och rekreation

Det offentliga rummet, fritidsaktiviteter, kultur och rekreationsområden skapar mötesplatser som stärker samhörigheten och knyter samman kommundelar och stadsdelar. Dessa ska vara tillgängliga för alla invånare oavsett funktionsvariation.

2.6 Nationella minoriteters rättigheter

Politisk viljeriktning

I Sverige finns det fem erkända nationella minoriteter varav samerna också är ett urfolk. Övriga nationella minoriteter är judar, romer, sverigefinnar och tornedalingar. De nationella minoriteterna ska ges förutsättningar att delta i samhällslivet på lika villkor. Nyköpings kommun ska arbeta för att skydda och främja de nationella minoritetsspråken och de nationella minoriteternas möjlighet att behålla och utveckla sin kultur i Nyköping. Kommunen ska stärka deras möjligheter till inflytande i alla avseenden men särskilt i frågor som berör dem. Det är särskilt viktigt att främja barns utveckling av en kulturell identitet och användning av det egna minoritetsspråket. Nyköpings kommun ska även sprida kunskap och informera medborgare och medarbetare om de nationella minoriteterna och minoritetsspråken.

2.6.1 Områden

För att uppnå viljeriktning för verksamhetsområdet arbetar Nyköpings kommun inom bland annat följande områden:

Motverka diskriminering och utsatthet

Att ge skydd åt nationella minoriteter innebär att diskriminering eller missgynnande på grund av etnicitet eller tillhörighet till nationell minoritet ska bekämpas och att de nationella minoriteterna ska ges förutsättningar att delta i samhällslivet på lika villkor. Enligt ramkonventionens bestämmelser har Sverige åtagit sig att vidta lämpliga åtgärder för att inom alla områden av det ekonomiska, sociala, politiska och kulturella livet främja fullständig och effektiv jämlikhet. Det innebär att nationella minoriteter fullt ut ska kunna utveckla sin potential med samma förutsättningar i samhället som majoritetsbefolkningen.

Öka inflytande och delaktighet

Att stärka nationella minoriteters möjligheter till inflytande innebär att formerna för samråd förbättras där reellt inflytande erbjuds i frågor som berör dem. Olika former för inflytande bör främjas. Det kan handla om politiskt deltagande, deltagande i brukarråd eller andra samverkansfora. Kvinnor och ungas deltagande bör främjas. Tillgång till nationella, regionala och lokala dialogfora erbjuds på likvärdiga villkor som majoritetsföreträdare. Strukturella hinder mot inflytande ska, så långt det är möjligt, undanröjas.

Stärk språk och kulturell identitet

Att stödja de nationella minoritetsspråken så att de hålls levande innebär att de nationella minoriteterna ska ges möjligheter att tillägna sig, bruka och utveckla sitt modersmål och en egen kulturell identitet. De nationella minoriteterna ska kunna överföra sitt minoritetsspråk och sin kultur till nästa generation. De nationella minoritetsspråken, som utgör en del av det svenska kulturarvet, ska kunna bevaras och utvecklas som levande språk i Sverige.

2.7 Hbtqi-personers rättigheter

Politisk viljeriktning

Nyköpings kommun ska vara trygg och välkomnande för alla och alla människor har lika högt värde och rätt att bli behandlade med respekt. Ingen människa ska kränkas, diskrimineras eller på annat sätt utsättas utifrån sexuell läggning, tillhörighet eller könsöverskridande identitet. I Nyköpings kommun ska hbtqi-personers fri- och rättigheter stärkas och diskriminering aktivt och systematiskt motverkas. Hbtqi-personers lika möjligheter till goda levnadsvillkor i livets alla skeden ska säkerställas. Varje människa är unik, men människovärdet är lika.

2.7.1 Områden

För att uppnå viljeriktning för verksamhetsområdet arbetar Nyköpings kommun inom bland annat följande områden:

Perspektivintegrering

Hbtqi-personers rättigheter ska finnas med i Nyköpings kommuns fortsatta arbete för alla människors lika värde.

Kunskapsutveckling

Nyköpings kommuns förtroendevalda, chefer och medarbetare ska ha tillbörlig kompetens inom hbtqi-frågor. Nyköpings kommun arbetar fortlöpande för att hbtqi-certifiera verksamheter. Prioriteras bör verksamheter med nära medborgar- och brukarkontakt samt HR-funktionen utifrån ett arbetsmiljöperspektiv. Särskild vikt läggs vid verksamheter som riktar sig till barn, unga, äldre och nyanlända.

Arbetsgivarperspektiv och arbetsmiljö

Nyköpings kommun ska vara en attraktiv arbetsgivare för alla oavsett kön, sexuell läggning, könsidentitet eller könsuttryck. Utgångspunkten är att all mångfald berikar, vilket också bör komma till uttryck i den fysiska och psykosociala arbetsmiljön.

Trygghet och säkerhet

Nyköping ska vara en trygg, säker och inkluderande kommun för alla oavsett kön, sexuell läggning, könsidentitet eller könsuttryck. Särskilt fokus bör vikas till äldre hbtqi-personer, unga personer med risk för att vara utsatta för hedersproblematik, nyanlända hbtqi-personer, transpersoner och särskilt unga transpersoner vilka utgör särskilt utsatta grupper med risk för sämre hälsa och livsvillkor.

3 VAD ÄR ETT PROGRAM?

Styrdokument är ett samlingsbegrepp för dokument som beskriver vad som ska styra kommunens verksamhet. Vissa styrdokument är lagstadgade medan andra framarbetas för att fylla specifika syften. Styrdokumentens huvudsakliga roll är att vara vägledande och stödjande genom att ange ramar beträffande en bestämd verksamhet eller fråga.

Program

Program är ett styrdokument som anger politisk viljeinriktning inom koncern- övergripande områden som politiken bedömer vara strategiskt viktiga; som påverkar många eller samtliga verksamheter och som kräver nämnd- och verksamhetsövergripande samverkan för att nå god effekt. Program omfattar alla nämnder, verksamheter och kommunala bolag.

I ett program sätts inga mål eller uppdrag. Till respektive program hör i stället en aktivitetslista som samlar förslag på aktiviteter som skulle kunna genomföras för att utveckla arbetet inom programmets verksamhetsområden. Denna aktivitetslista samordnas inför budgetprocess av programansvarig, men hanteras under ett verksamhetsår av utpekade ansvariga. Aktivitetslistan är således ett levande arbetsdokument och ett prioriteringsunderlag för politiken i budgetprocessen.

Genomförande

Kommunfullmäktige beslutar om program och Kommunstyrelsen ansvarar för att dessa genomförs och följs upp. Kommunledningskansliet ansvarar för att samordna planerings- och uppföljningsarbetet utifrån programmet i dialog med politik och ansvariga verksamheter. De aktiviteter som prioriteras hanteras inom kommunens planerings- och uppföljningsprocess.

Uppföljning

Ett program följs upp i sin helhet årligen genom planeringsförutsättningar utifrån de nyckeltal som finns kopplat till programmets olika verksamhetsområden. De uppdrag och mål som är kopplade till ett programs verksamhetsområden och som prioriterats i budget följs upp i kommunens planerings- och uppföljningsprocess.

Revidering

Programansvarig ansvarar för att på politiskt uppdrag uppdatera eller revidera program.

Redovisning av hållbarhetsarbetet

Kommunens hållbarhetsarbete redovisas i sin helhet på www.nykoping.se.

4 ÄNDRINGSHISTORIK

BESKRIVNING AV FÖRÄNDRING	DATUM
<ul style="list-style-type: none"> • Borttaget verksamhetsområde: Trygg och säker kommun • Borttagen inledning: Mänskliga rättigheter som grund för jämlik välfärd • Flyttat: Verksamhetsområde Demokrati och delaktighet flyttat till Program för effektiv organisation • Sammanslaget och utvecklat: verksamhetsområde God och jämlik hälsa sammanslås till ett kapitel • Ändrade rubriker för verksamhetsområden. • Ändrad ordning på verksamhetsområden. • Redaktionella förändringar	2023-06-20

Nyköping

PROGRAM FÖR SOCIAL HÅLLBARHET

Program är ett styrdokument för Nyköpings kommun antaget av kommunfullmäktige.

Detta program anger den politiska visionen och viljeriktningen för Nyköpings kommuns arbete för att uppnå en socialt hållbar samhällsutveckling.

Programmet vänder sig främst till kommunens verksamheter men också till civilsamhället och kommunens invånare.

Programmet innehåller i sig inga mål utan utgör ett levande kunskapsunderlag för strategiskt viktiga politiska prioriteringar för en socialt hållbar framtid också för kommande generationer.